

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Hieronymi Gvndlingii J. C. Ivs Naturæ ac Gentivm

Gundling, Nicolaus Hieronymus

Halæ Magdebvrgicæ, 1736

Cap. II.

urn:nbn:de:gbv:45:1-208

tio. Ruffi vero idem occinere fuafori potuiffent; ceu *Germani* JCTi plures id faciunt, cum tanta iactantia celebratur *ius Quiritium*.

§. LXXIX.

Similiter lex forensis Iudaica fapientiffima merito habetur. At nec inde tamen fuit, a Christianis quoque eam pro norma effe recipiendam. Eff enim fapientiffima *comparate*, ratione Iudaicæ gentis. Nobis non eff profus commoda, cum alios habeamus mores, & diuerfum Republicæ noftræ habitum oftendant.

CAP. II.

DE PRIMO IVRIS NATURALIS PRINCIPIO.

§. I.

Non opus eff femper, vt principium generalius, atque, vt vocant, primum in fronte totius difciplinæ conftituatur: habet hæc methodus plura incommoda, quam commoda.

§. II.

Præterquam enim, quod non ftatim omnes veritates & confequentiæ

mente comprehendi, nec sub vna generaliori collocari possint; etiam obseruatur, ita incedentes a contemplatione veritatum *determinatarum*, seu singularium auerti, & alio prouolutos inanibus altercationibus & logomachiis haud raro implicari. De quo iam in Logica nonnihil monuimus *L. l. c. III. Sect. 1.*

§. III.

Saltem negari nequit, in iurisprudentia naturali ea incommoda fere omnia fuisse animaduersa. Quam enim frequenter audita sunt voces: tuum principium non est adæquatum, non generaliter verum? Quam negligenter interea veritates & leges singulares sunt expensæ? quam haud raro ingeminatum, principium non esse euidens? quam temere denique extra hominem quidam euolarunt, vt, quod apud se non inueniebant, principium, venarentur, nescio, vbi?

§. IV.

Ad quod, quum diuersa nominis acceptio accessisset, Doctoresque ius naturale modo angustiori, modo latiori ambitu circumscripsissent, factum est, vt nouæ de principio primo lites surgerent. Hic enim & internam & externam,

nam, seu omnibus numeris absolutam felicitatem in mente habuit; alter de pace externa tantum verba fecit: vnus theologiam naturalem inarfit; alter eam iam posuit: rursus alii totius politicæ præcepta adiicienda crediderunt eoque aliam fere ad vnum omnes enunciationem primariam statuerunt.

§. V.

Quas vt euitemus difficultates, consultum forte foret, omittere tantisper principium primum, donec singulæ veritates *determinatæ* in luce sint constitutæ. Sed, quia iam in Ethica totius philosophiæ moralis ambitum circumspeximus, non erit iam res magni negotii, recepti insistere methodo, & festari & inuenire axioma, in quo conclusiones omnes contineantur: placuitque hæc methodus in scholis, vt paullo citius absoluerent spheram suam docentes. Illi vero non minus falluntur, qui vno filo ex vno axiomate & principio vniuersas deduci conclusiones posse negant. Possunt utique, si quis vim demonstrandi intelligat, & quid in tali enunciatione lateat, ordine detegere queat.

§. VI.

§. VI.

Tale axioma vulgo principium *cognoscendi* vocatur; a quo principium iuris naturalis *essendi* vti que differt.

§. VII.

Itaque peccarunt, qui DEVM eiusque voluntatem vel absolutam, vel sapientissimam pro principio primo venditarunt. In eo enim omnes, præter Atheos, consentiunt, Deum esse legis naturalis auctorem.

§. VIII.

Sed hic vero talis enunciatio indagatur, qua cognita cognoscuntur reliquæ, ac speciatim, quæ primarium supremi Numinis scopum ac voluntatem ante oculos constituat, quidue ille præstandum a mortalibus, præcipue intuitu *iustitiæ externæ*, cupiat, observandumque præcipiat, aut omittendum: cumque de prima disciplinæ huius veritate sermo sit, per se consequitur, ut esse illa debeat VERA, EVIDENS, ADÆQUATA.

§. IX.

Veram quærimus, quia veritates morales quasdam cum ea connectere conamur.

§. X.

Adæquatam inuestigamus, ne minus,

nus, quam par est, contineat nostra disciplina, neue etiam abundans.

§. XI.

Evidentem esse volumus, non, quasi nulla probatio adiici possit, aut debeat, sed ne addenda sit nimis longa & difficilis.

§. XII.

Falluntur quippe, qui vel talem exposcunt euidenciam, qualis est in principio primo generalissimo, de quo in Logica verba fecimus; vel etiam ferre non possunt, vt aut verbis similibus eiusmodi propositio exponatur, aut circumscribatur: qui error multis obrepsit.

§. XIII.

Quibus præmissis, clarum fit, considerandam esse ante omnia humanam naturam, vt sic ex ipsa ratione, per quam Deus nobiscum loquitur, eruatur; eoque male rationes succedere, qui eam præternauigantes statum integritatis(*) crepant, aut hic decalogum explicant, (**) aut legem & euangelium, (***) aut præcepta Noachica(****) pro norma generali venditant, aut lumen aliquod fanaticum (†) præstolantur, aut consensum gentium laudant, (††) aut instinctum (†††) & ordinem,
&

& finem, & conuenientiam naturæ & mundi, aut legem æternam nimis generatim vrgent, aut assimilationem DEI (†††) nominant, aut amorem DEI substituunt.

(*) Notentur *Valentinus Alberti, Meuius, Seckendorfius.*

(**) Notentur *Georgius Calixtus* alique Theologi, simulatque *Boecleri* argumentum examinetur, qui hanc methodum appellauit diuinam.

(***) Notetur *Ioannes Ludouicus Praeschius.*

(****) Notetur *Ioannes Seldenus.*

(†) Notetur *Poirëtus.*

(††) Notentur *Aristoteles, Cicero.*

(†††) Notentur Stoici, Pythagorici, *Lambertus Velthuyfen, Ioannes Georgius Pritius, Wachterus, Leibnitius.*

(††††) Notentur *Io. Ioachimus Zentgrafius,* omnesque, qui sanctitatem & iustitiam diuinam in exemplum proponunt: quæ licet commodum sensum ferat, non est tamen inde inferendum, principii primi locum eam occupare debere.

§. XIV.

Magis hic placent *Grotii, Hobbesii, Puffendorffii* inuenta.

§. XV.

Recte enim ab illustri *Cocceio* iam animaduersum est, omnium opiniones eodem

eodem recidere, & *pacem* quære, *socialiter viue, tranquille viue*, vocibus duntaxat, non sensu discrepare: vtvt vnusquisque horum doctorum aliam *causam*, seu *medium terminum* in mente habuit.

§. XVI.

PRIOR etenim pacis custodiam commendauit, quia fit conueniens legi Scholasticorum æternæ, ALTER, quia ad pacem conditus esset homo & natus, TERTIVS, quia alias humanæ gentis perpetuum funus, aut bellum omnium aduersus omnes sit futurum.

§. XVII.

Sed caue tamen existimes, nobis absolute placere horum virorum asserta. Sat scimus *Grotium & Puffendorfium* pacem, seu quietem internam & externam non, vti fas erat, distinxisse semper.

§. XVIII.

Nos iure separauimus; eoque nunc cogitare affirmamus, esse hoc disciplina nostræ principium cognoscendi primum: PACEM EXTERNAM ANTE OMNIA SECTARE ET SERVA, VBI HABERI POTEST, NE PRORSVS AD VI-TAM CVM ALIIS TRADVCENDAM
VIR.

VIRTVTEMQUE ACQVIRENDAM INV-
TILIS FIAS.

§. XIX.

Quomodo enim naturam suam
conferuabit homo, si perpetuo cum aliis
luctetur & pugnet, damna det &
accipiat, decipiatur & decipiat? quo-
modo etiam, si externe semper tumultu-
etur, internas animi perturbationes
reprimet, & virtutem sectabitur acqui-
retque tandem?

§. XX.

Igitur hæc tranquillitas adfit ne-
cesse est, quoniam sine aliis hominibus
vivere non possumus.

Recolantur, quæ in Ethica cap. X. p. 77. sq.
hæc de re philosophati sumus.

§. XXI.

Posita vero externa pace & quie-
te, prono nunc alueo sequetur vicissim,
non esse alios lædendos, seu turban-
dos.

§. XXII.

Hi alii vel sunt sui iuris, vel alieni,
hoc est, vel pares, vel superiores, vel
inferiores.

§. XXIII.

Qui alios contemnit turbat, qui
vulnerat turbat, qui occidit turbat, qui
mentitur & nocet turbat, qui rem alie-
nam

nam inuito furripit, qui fidem datam violat, turbat, qui societatum simplicium & compositarum finem cum annexis subruit, turbat, cetera.

§. XXIV.

Ergo etiam hæc omnia itemque singula custodiæ pacis ac felicitatis eternæ repugnant.

§. XXV.

Nec male concluditur, eiusmodi perturbatorem pro omnium deterrimo & infelicissimo merito haberi, quia nemo cum eo vna esse, nec ille etiam cum aliis viuere & coniungi, multo minus naturam humanam, quam perpetuis periculis & tumultibus exponit, perficere & polire aptus est; adeoque prima felicitatis stamina rumpit.

§. XXVI.

Quin igitur vera sit nostra enunciatio, dubium non est. Oriuntur enim inde certissimæ veritates. Ex falso autem non oritur verum.

§. XXVII.

Quin sit evidens, ambigi non potest. Nam & stupidissimi homines illam comprehendunt & palpant; quam primum causam considerant, & effectus tristissimos sibi ante oculos ponunt.

C

§. XXVIII.

§. XXVIII.

Quin sit adæquata, extra disceptationem iam videtur constitutum, quoniam legem naturæ *absolutam* & *hypotheticam*, ethicam & iurisprudentiam, quietem internam, quam operatur virtus, & externam, quam præcipit modestia & iustitia stricte sic dicta, distinguimus, & actiones aperte immodestas & iniustas ab inhonestis iniquisque curate discreuimus.

§. XXIX.

Igitur propria emendatio, si alios homines seorsum colloques, ad Ethicam merito refertur, in qua de temperantia eique opposita intemperantia copiose fuit actum.

§. XXX.

Pertinebit etiam eodem æquitas, utpote virtus, abundantiam amoris in sinu continens. Prudentiæ regulas Politica sibi vindicat.

§. XXXI.

At inde elucet demum, e tribus Triboniani præceptis primum: *neminem laede* & tertium *suum cuique retinque* huc esse referenda.

§. XXXII.

Elucet quoque, e ternis *Ioannis Francisci Buddei* vltimum cum ea, quam nos

nos addidimus, limitatione hic locum fortiri: *socialiter viue.* Cultus diuinus ac vita temperans ad Ethicam pertinent.

§. XXXIII.

Elucet itidem, beneuolentiam *Cumberlandi* plus continere, quam pacem externam.

§. XXXIV.

Elucet, DICTAMEN rectæ rationis nimis generatim nominari. Quæretur enim semper, quid dicteret recta ratio: eoque talis propositio nec euidentis est, nec adæquata.

Dicatur de *Valentino Velthemio* aliisque, qui notitias insitas cum *Melanchrone*, *Guilielmo Grotio*, *Roberto Scharrockio*, aut cum *Strimesio* amorem intellectualem commendarunt.

§. XXXV.

Nunc solum excutiendum restat; quomodo ab *Hobbesii* doctrina differat nostra. Is enim pacem quoque externam commendat; is tristes belli omnium aduersus omnes effectus ante oculos ponit.

Decipiuntur eum *Conringio* & *Hedingero*, qui bellum omnium aduersus omnes laudasse *Malmesburiensem* contendunt.

C 2

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Igitur circa pacem externam cum eo consentimus, consentimus quoque in eo, pactis pacem externam & sub imperio commodius & certius obtineri. Est enim status libertatis vitio mortalium vtique turbulentus.

§. XXXVII.

Negamus vero, ante pacta neminem ad pacem seruandam obligari; negamus etiam, pacta ex obligatione interna, & ob propriam duntaxat utilitatem esse seruanda: quanquam primum ipse non videtur statuiffe *Hobbesius*. Neque enim is de obligatione; sed obligationis executione dubitauit; quoniam prauorum affectuum tanta est in mortalibus violentia, vt susque deque habeant futura omnia, vbi boni apparentis viuida representatio eosdem mouet atque afficit.

§. XXVIII.

Quod vt clarius patefcatur, comparabimus *nostra* & *Hobbesii*. Igitur AVCTORIS adfertur est:

Quere pacem ante & post pacta.
 HOBBS. *Quere pacem post pacta.*

AVCT.